

Nationalekonom: Rika måste betala mer och subventioneras mindre

Alltinget • DEBATT • 13 november 2020 kl. 3:00

<https://www.altinget.se/artikel/nationalekonom-rika-maaste-betala-mer-och-subventioneras-mindre>

Parallellt med att skatterna har sänkts, ofta med motiveringen att "skapa jobb", har arbetslösheten bitit sig fast på en hög nivå, skriver Stefan de Vylder. Parallellt med att skatterna har sänkts, ofta med motiveringen att "skapa jobb", har arbetslösheten bitit sig fast på en hög nivå, skriver Stefan de Vylder. (Foto: Casper Hedberg / TT)

DEBATT. Det skattesystem vi skapat de senaste decennierna har inte bidragit till minskad arbetslöshet. Däremot till snabbt växande klassklyftor. Sverige har utvecklats till ett skatteparadis för de rika. Det skriver nationalekonom Stefan de Vylder, som menar att välbeställda måste betala mer och subventioneras mindre.

Stefan de Vylder

Nationalekonom och författare

År 1985 startade jag ett litet aktiebolag för att börja frilansa som nationalekonom och författare. Då var bolagsskatten 52 procent. Arbetsgivaravgifterna 39,4 procent, och den högsta marginalsikten på arbetsinkomster drygt 80 procent. Vi hade progressiva skatter på arv, gåvor och förmögenheter.

Snacka om skattetryck. Jag klagade inte, men jag skämtade ibland om att det var mer lönsamt för mig att plocka skattefria blåbär i norrlandsskogarna än att hålla föreläsningar i nationalekonomi.

Men märkligt nog, för alla som hävdar att höga skatter skapar arbetslöshet, hade vi nära nog full sysselsättning fram till 90-talskrisen.

Missförstå mig inte. Jag tycker att 80-talets skattesystem var dåligt. Kombinationen av hög inflation och full avdragsrätt för räntor skapade perversa incitament, som jakten på skatteavdrag och premieringen av skuldsättning snarare än arbete. Inte alls bra. Men dagens lapptäcke är inte heller bra.

Gynnar höginkomsttagare

”Åt den som har skall varda givet”, säger Matteusevangeliet. Sannerligen. Inkomstskatterna är höga, men att äga aktier, villor och bostadsrätter har under 2000-talet blivit nästan gratis. Som enda OECD-land har Sverige avskaffat alla skatter på arv, gåvor och förmögenheter. Fastighetsskatten har ersatts av en extremt regressiv fastighetsavgift. Bolagsskatten har sänkts till 20,6 procent.

De besynnerliga 3:12 reglerna, som gör det möjligt att ersätta högbeskattade arbetsinkomster med lågbeskattade kapitalinkomster, har främst gynnat yrkesgrupper som advokater och revisorer. De alltmer generösa rut-avdragen har en liknande fördelningsprofil. Det är framför allt höginkomsttagare som subventioneras.

I blocköverskridande sämja

Men sjukskrivna, arbetslösa och en majoritet av pensionärer har fått det knapert. Och samtidigt som unga vuxna fått det allt svårare att ta sig in på bostadsmarknaden har flertalet höginkomsttagare sett värdet på sina villor och bostadsrätter öka så snabbt att många i praktiken fått betalt för att bo.

Utvecklingen har i stora drag ägt rum i blocköverskridande sämja. Socialdemokraterna har ibland gnällt lite över nya jobbskatteavdrag och slopandet av fastighetsskatten och värnskatten, men det har mest stannat vid beskedliga grymtanden som ingen bör låta sig luras av. ”Radhusägare i Nacka är vårt folk”, som finansminister Magdalena Andersson (S) brukade säga.

Sårbarhet för kriser

Parallellt med att skatterna har sänkts, ofta med motiveringen att ”skapa jobb”, har arbetslösheten bitit sig fast på en hög nivå. Nedskärningarna inom den offentliga sektorn har skapat svår anorexi inom vård, skola och äldreomsorg. Slimmade organisationer, och en successiv nedrustning av vårt civilförsvar och av våra beredskapslager, har skapat en

sårbarhet för kriser – som pandemier och skogsbränder, för att ta ett par färskare exempel – som illustreras varje gång något oväntat inträffar.

Snabbt växande klassklyftor

Nej, jag längtar inte tillbaka till 1985 års skattesystem. Men någon jävla ordning och rättvisa måste det vara i beskattningen av våra medborgare. Det system vi skapat de senaste decennierna har inte bidragit till minskad arbetslöshet. Däremot till snabbt växande klassklyftor. Sverige har utvecklats till ett skatteparadis för de rika.

De välbeställda måste betala mer och subventioneras mindre. Så enkelt är det.

Men förmögenhetsskatter är knepiga i dagens värld med fria kapitalrörelser. Därför vore en progressiv arvsskatt, men med ett högt grundavdrag, effektivare. Vid arvskiften brukar även dolda tillgångar, som dyrbara tavlor och pengar på utländska konton, krypa fram.

Fler förändringar krävs

Fastighetsskatten bör återinföras, i sakta mak, och även inkludera bostadsrätter. Men också här bör tröskeln vara hög. För att öka rörligheten på bostadsmarknaden bör flyttskatten och stämpelskatten avskaffas. Ränteavdragen bör trappas ned.

Rut-avdragen bör slopas, liksom 3:12-reglerna. Kapitalbeskattningen måste göras mer enhetlig.

Samma skattesats bör gälla för pensioner, A-kassa och sjukpenning som för arbetsinkomster. Gärna en grön skatteväxling, med lägre skatt på arbete och högre på klimatutsläpp.

De alltmer differentierade momsreglerna bör ersättas av en generell momsats på, säg, 20 procent.

Skapa ett legitimt system

Utvecklingen i Sverige är farlig. Fattigdomen och segregationen ökar. Samtidigt har urholkningen av våra generella välfärdssystem gjort att privata lösningar – sjukvårdsförsäkringar, arbetslöshetsförsäkringar, pensioner, med mera – vuxit snabbt.

Om de som redan har sitt på det torra vacklar i sitt stöd för en generell och skattefinansierad välfärdspolitik är vi illa ute. Det är därför viktigt att skapa legitimitet för vårt skattesystem innan det är för sent.